

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту
Кафедра фінансів

**Пояснювальна записка
до дипломної роботи
на тему:**

***УПРАВЛІННЯ РІВНЕМ ФІНАНСОВОГО РИЗИКУ ПІДПРИЄМСТВА
(НА ПРИКЛАДІ ПАТ «МАКАРОННА ФАБРИКА»)***

Виконала: студентка 1 курсу,
групи МОФ-14 сп
напряму підготовки (спеціальності)
7.03060101 – Менеджмент організацій і адміністрування
Москаленко І.С.
Керівник: д.е.н., проф., зав. каф. фінансів
Зянько В. В.

Рецензент: к.е.н., доцент каф. ЕПВМ Бальзан М. В.

Метою дипломної роботи спеціаліста є розробка пропозицій щодо покращення фінансового стану підприємства на основі аналізу рівня фінансового ризику.

Завданнями дипломної роботи спеціаліста є:

- визначити сутність економічних категорій «ризик» і «фінансовий ризик» та чинники, які впливають на рівень фінансового ризику;
 - розглянути класифікацію та методи оцінки фінансових ризиків;
 - з'ясувати принципи, етапи та методи управління фінансовими ризиками підприємства;
 - дослідити методичні підходи до вимірювання фінансового ризику підприємства
- здійснити аналіз фінансової діяльності підприємства;
- проаналізувати види діяльності та надати економічно-організаційну характеристику ПАТ «Макаронна фабрика»;
 - здійснити аналіз фінансового стану ПАТ «Макаронна фабрика» за 2011-2013 рр.;
 - здійснити оцінку фінансового ризику ПАТ «Макаронна фабрика»;
 - розробити пропозиції та рекомендації щодо покращення фінансового стану та підвищення ефективності управління фінансовим ризиком на ПАТ «Макаронна фабрика»

Об'єктом дослідження є процес управління рівнем фінансових ризиків на вітчизняних підприємствах в сучасних умовах господарювання.

Предметом дослідження в дипломній роботі спеціаліста є методи аналізу фінансового ризику на підприємствах харчової промисловості України та заходи із їх зниження.

Таблиця 1 – Підходи до тлумачення поняття «фінансовий ризик»

Автор	Фінансовий ризик
В. М. Шелудько [3]	ризик не отримати задовільний фінансовий результат від здійснення господарської діяльності підприємства.
А. М. Поддєрьогін [4]	формування фінансового ризику притаманне всім господарським операціям, які реалізуються в межах фінансової діяльності підприємства.
В. В. Масалітіна [5]	невизначеність, що пов'язана із залученням та використанням власних і запозичених джерел фінансування операційної та інвестиційної діяльності підприємства.
Т. А. Говорушко [6]	це ймовірність виникнення непередбачених фінансових втрат (зниження очікуваного прибутку, доходу, втрата частини чи всього капіталу) у ситуації невизначеності умов фінансової діяльності підприємства.

Таблиця 2 – Аналіз абсолютних показників, які характеризують фінансовий стан ПАТ «Макаронна фабрика»

Показники	2011 рік, тис. грн.	2012 рік, тис. грн.	2013 рік, тис. грн.	Абсол. змінна, 2012 р. до 2011 р. тис. грн.	Абсол. змінна, 2013 р. до 2011 р. тис. грн.	Темп приросту, 2012 р. до 2011 р. %	Темп приросту, 2013 р. до 2011 р. %
Загальна вартість майна	59298	57267,5	56310,5	-2030,5	-2987,5	-3,42	-5,04
Необоротні активи	16229	15213	15282	-1016	-947	-6,26	-5,84
Оборотні активи	43036	42024	41028,5	-1012	-2007,5	-2,35	-4,66
Власний капітал	22237,5	22340,5	22334	103	96,5	0,46	0,43
Залучений капітал	701,5	477	0	-224,5	-701,5	-32,00	-100,00
Чистий дохід (виручка) від реалізації	84130	68014	65929	-16116	-18201	-19,16	-21,63
Собівартість реалізованої продукції	-67008	-56371	-50446	10637	16562	-15,87	-24,72
Валовий прибуток	17122	11643	15483	-5479	-1639	-32,00	-9,57
Фінансовий результат від операційної діяльності	1022	100	-407	-922	-1429	-90,22	-139,82
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	970	355	-279	-615	-1249	-63,40	-128,76
Чистий прибуток (збиток)	521	281	-294	-240	-815	-46,07	-156,43

Таблиця 3 – Показники ділової активності ПАТ «Макаронна фабрика»

Показники	2011 рік	2012 рік	2013 рік	Абсол. змінна, 2012 р. до 2011 р. тис. грн.	Абсол. змінна, 2013 р. до 2011 р. тис. грн.	Темп приросту, 2012 р. до 2011 р. %	Темп приросту, 2013 р. до 2011 р. %
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт оборотності активів	1,42	1,19	1,17	-0,23	-0,25	-16,20	-17,61
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,98	2,7	4,95	-0,28	1,97	-9,40	66,11
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2,31	1,97	1,94	-0,34	-0,37	-14,72	-16,02
Строк погашення дебіторської заборгованості, дні	120,8	133,3	72,7	12,5	-48,1	10,35	-39,82
Строк погашення кредиторської заборгованості, дні	155,8	182,7	185,6	26,9	29,8	17,27	19,13
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	-2,4	-2	-2,03	0,4	0,37	-16,67	-15,42
Коефіцієнт оборотності основних засобів	5,54	5,4	5,99	-0,14	0,45	-2,53	8,12
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	3,8	3,04	2,95	-0,76	-0,85	-20,00	-22,37

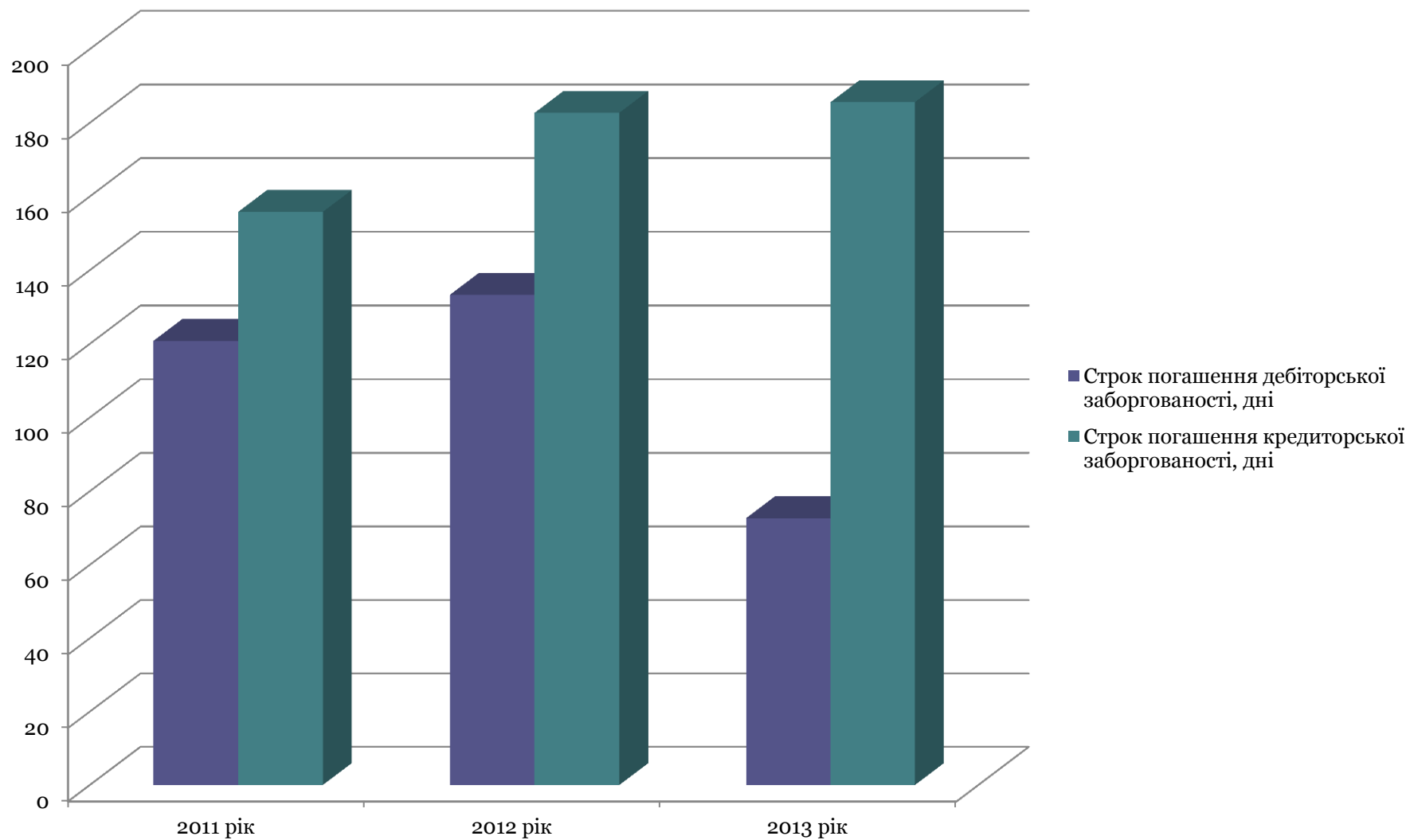

Рисунок 2.2 – Тривалість погашення дебіторської та кредиторської заборгованості, днів

Таблиця 4 – Імовірності банкрутства підприємства за різними моделями

Показник	2011 рік	2012 рік	2013 рік
Альтмана	3,63	3,38	3,32
Тафлера	0,543	0,5	0,44
Ліса	0,07	0,07	0,069

Таблиця 5 – Показники фінансової стійкості ПАТ «Макаронна фабрика»

Показники	2011 рік, тис. грн.	2012 рік, тис. грн.	2013 рік, тис. грн.	Абсол. змінна, 2012 р. до 2011 р. тис. грн.	Абсол. змінна, 2013 р. до 2011 р. тис. грн.	Темп прир., 2012 р. до 2011 р. %	Темп прир., 2013 р. до 2011 р. %
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт автономії	0,38	0,4	0,4	0,02	0,02	5,26	5,26
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,61	0,6	0,6	-0,01	-0,01	-1,64	-1,64
Коефіцієнт фінансового ризику	1,64	1,54	1,52	-0,1	-0,12	-6,1	-7,32
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,27	0,32	0,32	0,05	0,05	18,52	18,52
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	0,14	0,17	0,17	0,03	0,03	21,43	21,43
Коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власними оборотними коштами	0,22	0,25	0,25	0,03	0,03	13,64	13,64

Таблиця 6 – Визначення фінансової стійкості ПАТ «Макаронна фабрика» на основі співвідношення його активів і пасивів

Показники	2011 рік, тис. грн.	2012 рік, тис. грн.	2013 рік, тис. грн.	Абсол. змінна, 2012 р. до 2011 р. тис. грн.	Абсол. змінна, 2013 р. до 2011 р. тис.грн	Темп прир., 2012 р. до 2011 р. %	Темп прир., 2013 р. до 2011р. %
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал	22237,5	22340,5	22334	103	96,5	0,46	0,43
Необоротні активи	16229	15213	15282	-1016	-947	-6,26	-5,84
Власний оборотний капітал	6008,5	7127,5	7052	1119	1043,5	18,62	17,37
Довгострокові зобов'язання та забезпечення наступних витрат і платежів	701,5	477	0	-224,5	-701,5	-32,00	-100,00
Короткострокові кредити та позики	34,5	1610	3075,5	1575,5	3041	4566,6	8814,49
Запаси і витрати	27419	28278,5	27871,5	859,5	452,5	3,13	1,65
Наявність власних і довгострокових зобов'язань та забезпечень наступних виплат і платежів	16930,5	15690	15282	-1240,5	-1648,5	-7,33	-9,74
Наявність усіх джерел формування запасів і витрат	6710	7604,5	7052	894,5	342	13,33	5,1
Надлишок (нестача) власного оборотного капіталу для джерел формування запасів і витрат	-21410,5	-21151	-20819,5	259,5	591	-1,21	-2,76
Надлишок (нестача) власних оборотних активів та довгострокових джерел для формування запасів і витрат	-20709	-20674	-20819,5	35	-110,5	-0,17	0,53
Надлишок (нестача) усіх джерел формування запасів і витрат	-20709	-20674	-20819,5	35	-110,5	-0,17	0,53
Тип фінансової стійкості	$Z > BOK + K^D + K^K$						

Таблиця 7 – Ризик фінансових результатів діяльності підприємства за 2011-2013 роки

Показник	2011 рік	2012 рік	2013 рік	Абсол. змінна, 2012 р. до 2011 р. тис. грн.	Абсол. змінна, 2013 р. до 2011 р. тис. грн.	Темп приросту, 2012 р. до 2011 р. %	Темп приросту, 2013 р. до 2011 р. %
Фінансовий результат від основної діяльності	17122	11643	15483	-5479	-1639	-32,00	-9,57
Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	-16100	-11543	-15890	4557	210	-28,30	-1,30
Фінансовий результат від операційної діяльності	1022	100	-407	-922	-1429	-90,22	-139,82
Фінансовий результат від участі в капіталі	-48	258	128	306	176	-637,50	-366,67
Фінансовий результат від фінансової діяльності	-48	258	128	306	176	-637,50	-366,67
Фінансовий результат від іншої діяльності	-54	-171	-386	-117	-332	216,67	614,81
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	970	355	0	-615	-970	-63,4	-100
Фінансовий результат від звичайної діяльності	0	0	0	0	0	0	0
Фінансовий результат від господарської діяльності (ЧП)	521	281	-294	-240	-815	-46,07	-156,43

Таблиця 8 – Аналіз ризику втрати прибутку за показниками рентабельності

Показник	2011 рік	2012 рік	2013 рік	Абсол. змінна, 2012 р. до 2011 р. тис. грн.	Абсол. змінна, 2013 р. до 2011 р. тис. грн.	Темп приросту, 2012 р. до 2011 р. %	Темп приросту, 2013 р. до 2011 р. %
1	2	3	4	5	6	7	8
Рентабельність операційної діяльності	-1,16	-0,14	0,61	1,02	1,77	-87,93	-152,59
Рентабельність звичайної діяльності	-0,6	-0,4	0,44	0,2	1,04	-33,33	-173,33
Рентабельність господарської діяльності	-0,6	-0,4	0,44	0,2	1,04	-33,33	-173,33
Коефіцієнт загальної рентабельності	20,4	17,12	23,5	-3,28	3,1	-16,08	15,20
Коефіцієнт рентабельності активів	0,9	0,5	-0,52	-0,4	-1,42	-44,44	-157,78
Коефіцієнт власного капіталу	2,34	1,3	-1,32	-1,04	-3,66	-44,44	-156,41
Рентабельність залученого капіталу	12,01	0,8	-0,87	-11,21	-12,88	-93,34	-107,24
Рентабельність витрат	-30,7	-20,7	-25,6	10	5,1	-32,57	-16,61
Рентабельність продаж	0,62	0,41	-0,45	-0,21	-1,07	-33,87	-172,58

Таблиця 9 – Критерії оцінки ступеня якості фінансового стану ПАТ «Макаронна фабрика»

Умова	Ступінь
графік платежів за борговими зобов'язаннями виконується	платоспроможне
більш половини боргів прострочено до двох місяців від договірного терміну	передкризове
більш трьох чвертей боргів прострочено до двох місяців від договірного терміну	кризове
хоча б один борг прострочений більш ніж на три місяці	неплатоспроможне

Таблиця 10 – Фактори зовнішнього середовища та їх вплив на підприємство

Група	Фактор	Прояв факторів	Можливі відповідні дії підприємства
1	2	3	4
Еконо -мічні	Рівень інфляції	Зниження заробітної плати персоналу, різкий спад або ріст цін на продукцію фабрики.	Заходи щодо зниження собівартості продукції, реалізація продукції за більш низькими цінами ніж ринкові тощо.
	Покращення економічного становища країни в цілому	Підвищення основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства, зростання обсягів випуску продукції та ін.	Підприємство матиме додаткові можливості фінансування, зможе підвищити конкурентоспроможність продукції, розширити асортимент
	Конкуренція	Поява на ринку виробників аналогічної або такої ж самої продукції	ПАТ має забезпечити свою продукцію високою якістю та конкурентоспроможністю. Це дасть змогу посісти значне місце на ринку макаронної продукції не лише України, а й близького зарубіжжя
Правові	Зміна податкового законодавства країни в цілому	Залежно від того позитивні чи негативні зміни відбулися в законодавстві країни	Відкриття нових можливостей для підприємства.
	Політична нестабільність в країна	Може бути спричинена різноманітними факторами, наприклад, нестабільний уряд тощо	Якщо такі події не тривалі, то значною мірою на підприємстві це навряд чи відіб'ється
	Ринок робочої сили		Якщо підприємство не буде повністю укомплектоване потрібним персоналом, то ефективно й успішно функціонувати воно просто не зможе
Соціаль-ні	Норми суспільного життя	Низька якість життя населення	
	Діяльність профспілок		Підвищити регулювання укладання колективних договорів
Техно -логічні	Поява новітньої технології	Збільшиться конкуренція	Не зможе на достатньому рівні конкурувати з іншими підприємствами.

Таблиця 11– Характеристика сильних та слабких сторін внутрішнього середовища ПАТ «Макаронна фабрика»

Аспект середовища	Сильні сторони	Слабкі сторони
Операційна система	Добре, на базі новітніх технологій налагоджено виробництво макаронних виробів	Недостатня кількість нововведень, необхідно частіше вводити в експлуатацію нове обладнання
Персонал	Рівень кваліфікації персоналу знаходиться на дуже високому рівні, працівники добре ознайомленні зі своїми безпосередніми правами та обов'язками	Не вистачає персоналу нової генерації
НДДКР		Цей напрямок на фабриці розвинутий ще недостатньо
Маркетинг	Підприємство постійно поновлює та удосконалює свою маркетингову політику	Не вся продукція підприємства, що вперше запускається у виробництво знаходить широкий попит у населення.
Фінанси	Підприємство не відчуває значної нестачі у коштах, завдяки високій якості своєї продукції та її конкурентоспроможності на ринку України	

Таблиця 12 – Матриця SWOT-аналізу ПАТ «Макаронна фабрика»

Складові SWOT - аналізу	Сильні сторони - S	Слабкі сторони - W
<p>Можливості (O)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зміна суспільних стереотипів стосовно реклами; - Збільшення купівельної спроможності населення; - Збільшення кількості підприємницьких структур; - Проведення майстер-класів за допомогою мережі Інтернет та в торгових центрах. 	<p>SO-стратегії</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розширення макаронних виробів; - Розвиток системи персональних продажів для оптових покупців макаронної продукції ; - Формування виробничих потужностей з виготовлення хлібобулочної продукції. 	<p>WO-стратегії</p> <ul style="list-style-type: none"> - Створення і поширення безкоштовних рекламно-інформаційних матеріалів про діяльність компанії та проведення рекламної компанії ; - Створення єдиної служби маркетингу на підприємстві; - Збільшення ринкової частки компанії за рахунок створення нових товарів (хлібобулочної продукції) і завоювання нових сегментів ринку.
<p>Загрози (T)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Уповільнення темпів економічного розвитку; - Збільшення податкового навантаження; - Зростання цін на сировину, у зв'язку зі скороченням площ посівів і зміни екологічної ситуації; - Розвиток технології електронних комунікацій. 	<p>ST-стратегії</p> <ul style="list-style-type: none"> - Створення системи обліку зі зниження витрат; - Застосування нових видів сировини; - Створення інтернет-магазину. 	<p>WT-стратегії</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розширення каналів товароруху; - Створення системи зворотного зв'язку з клієнтами товариства; - Розвиток технологій і використання досягнень НТП.

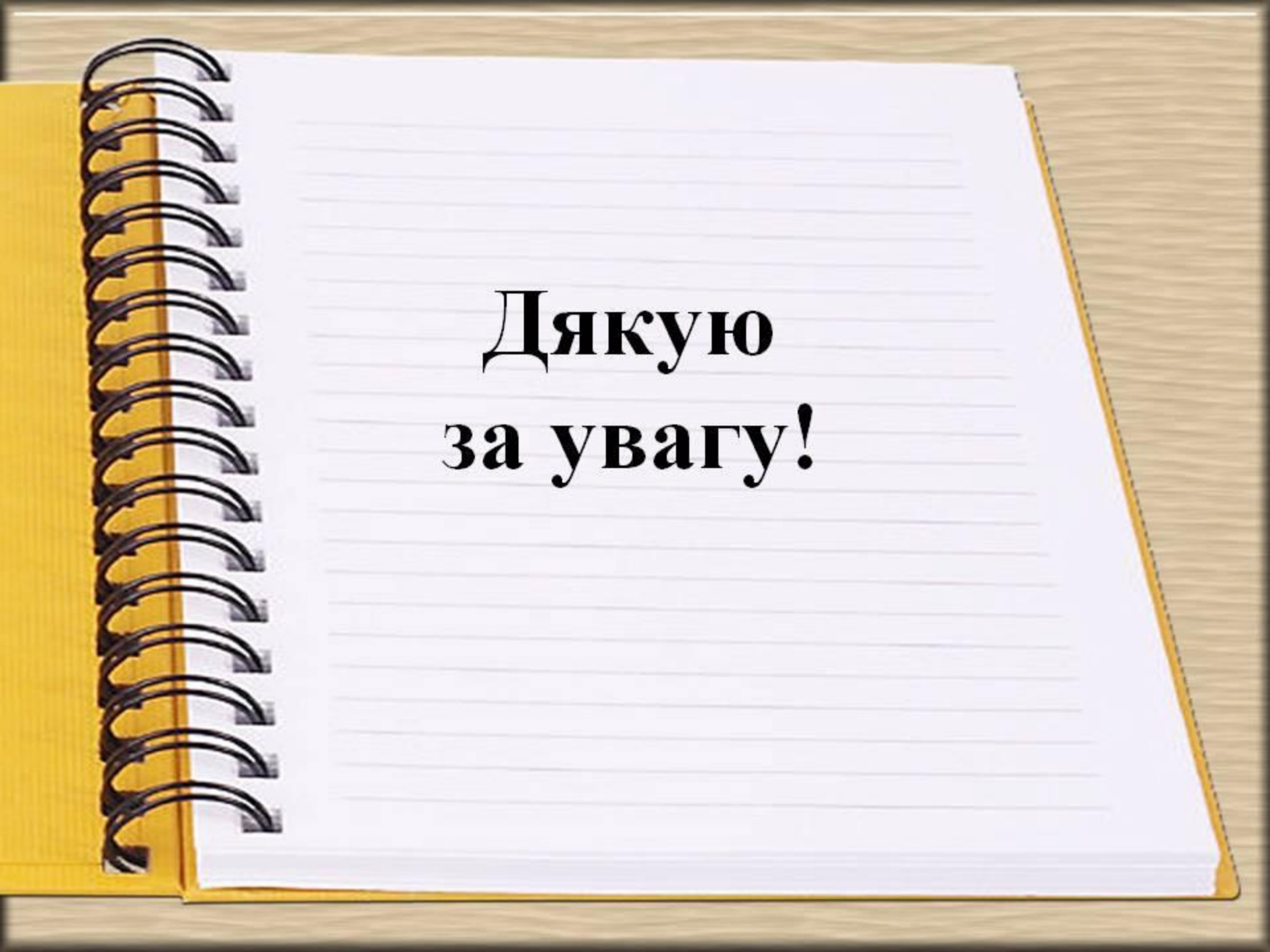
Тема дипломної роботи бакалавра була апробована на трьох конференціях:

Всеукраїнський науково-практичній конференції «Інноваційне забезпечення сталого розвитку України в контексті інтеграції до Європейського товариства» (21 лютого 2014 року, м. Вінниця);

XLIII регіональній науково-технічній конференції професорсько-викладацького складу, співробітників та студентів університету з участю працівників науково-дослідних організацій та інженерно-технічних працівників підприємств м. Вінниці та Вінницької області (13 – 14 березня 2014 рік, м. Вінниця).

XLIV регіональна науково-технічна конференція професорсько-викладацького складу, співробітників та студентів університету з участю працівників науково-дослідних організацій та інженерно-технічних працівників підприємств м. Вінниці та області (12 – 13 березня 2015 рік, м. Вінниця)

За темою дипломної роботи бакалавра опубліковано одні тези. Та подано до друку статтю в Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки».

**Дякую
за увагу!**